

Inne organizacje i porozumienia międzynarodowe cz. 1

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *O nas*, dostępny w internecie: amnesty.org.pl [dostęp 8.10.2020 r.].
- Źródło: Agata Kunicka-Goldfinger, Joanna Piłat, Maciej Podbielkowski, *Zadania. Wiedza o społeczeństwie. Liceum – poziom podstawowy i rozszerzony*, Warszawa – Bielsko-Biała 2012.

- Źródło: Agata Kunicka-Goldfinger, Joanna Piłat, Maciej Podbielkowski, *Repetytorium. Wiedza o społeczeństwie. Liceum – poziom podstawowy i rozszerzony*, Warszawa – Bielsko-Biała 2011, s. 340.
- Źródło: *LPA – Liga Państw Arabskich*, dostępny w internecie: wiadomosci.wp.pl [dostęp 8.10.2020 r.].
- Źródło: *Encyklopedia PWN: Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie*, dostępny w internecie: pwn.pl [dostęp 8.10.2020 r.].
- Źródło: *OPEC (...)*, dostępny w internecie: wiadomosci.wp.pl [dostęp 8.10.2020 r.].
- Źródło: *Encyklopedia PWN: Wspólnota Niepodległych Państw*, dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 8.10.2020 r.].

Inne organizacje i porozumienia międzynarodowe cz. 1

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym materiale powtórzmy wiadomości z jednego z działów z wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu organizacji i porozumień międzynarodowych oraz pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz najważniejsze organizacje i porozumienia międzynarodowe.
- Porównasz osiągnięcia organizacji międzynarodowych.
- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących demokratycznych systemów partyjnych.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Inne organizacje i porozumienia międzynarodowe

Zdefiniowanie organizacji międzynarodowej jest trudne. Nie istnieje bowiem żadna powszechnie uznana norma prawa międzynarodowego, która by wyjaśniła to zagadnienie. Również w nauce nie osiągnięto tu porozumienia.

Organizacją międzynarodową jest trwałe stowarzyszenie państw działających w określonym celu. Tego typu organizacją jest też np. Międzynarodowy Czerwony Krzyż, składający się nie tylko z przedstawicieli poszczególnych państw, ale też ze stowarzyszeń i innych podmiotów prawnych. Do organizacji międzynarodowych należą również: stowarzyszenia związków zawodowych, międzynarodowe stowarzyszenia naukowe, kulturalne (np. PEN-Club) czy sportowe (np. Międzynarodowy Komitet Olimpijski, MKOl).

Dla ułatwienia można podzielić organizacje międzynarodowe na dwa rodzaje:

- **stowarzyszenia państw**, czyli międzynarodowe organizacje międzyrządowe (rządowe);
- **inne organizacje**, czyli międzynarodowe organizacje pozarządowe.

Organizacji pierwszego rodzaju jest kilkaset, w tym kilka/kilkanaście ma znaczenie pierwszorzędne dla prawa i stosunków międzynarodowych na świecie. Tych drugiego typu jest zapewne kilka tysięcy i mają one coraz większe znaczenie zarówno w polityce regionalnej, jak i globalnej.

Stowarzyszenia państw

Stowarzyszenie państw to trwałe porozumienie krajów zawarte na podstawie umowy międzynarodowej (wielostronnej lub dwustronnej) w celu realizacji określonych zadań.

Historycznie i funkcjonalnie rzecz biorąc, należy odróżnić tego typu organizację międzynarodową od stałych (np. cyklicznie się zbiegających) konferencji przedstawicieli danych państw. Ta ostatnia forma współpracy międzynarodowej dominowała w dyplomacji do I wojny światowej, ale była też znana w 2. połowie XX w. Polega ona na tym, że praktycznie między takimi konferencjami nie istnieją żadne stałe międzynarodowe struktury o charakterze decyzyjnym. W ten sposób uwidacznia się istotna cecha organizacji międzynarodowej: dysponowanie stałymi międzynarodowymi strukturami.

Jednym z najważniejszych celów działania organizacji międzynarodowych jest tworzenie i wykonywanie prawa międzynarodowego poprzez opracowywanie tekstu umów międzypaństwowych. Umowy wielostronne między stronami mogą tworzyć pewną normę prawa międzynarodowego, podlegającą kontroli i ewentualnie rewizji w trakcie podpisywania kolejnych umów. Konsekwencją przyjęcia tego typu prawa międzynarodowego bywa też konieczność zmienienia norm prawa wewnętrznego przez poszczególne państwa.

Międzynarodowe organizacje rządowe (międzyrządowe) możemy podzielić ze względu na:

a) obszar, na jakim działają:

- organizacje o charakterze uniwersalnym, np. ONZ, GATT – WTO, czyli Układ Ogólny w sprawie Ceł i Handlu (GATT) przekształcony w 1995 r. w Światową Organizację Handlu;
- organizacje o charakterze regionalnym, np. Liga Państw Arabskich, Unia Afrykańska, Unia Europejska, Rada Europy, NATO, WNP, OBWE, które muszą działać zgodnie z treścią Karty Narodów Zjednoczonych.

b) zakres spraw, którymi się zajmują:

- organizacje o charakterze ogólnym;
- organizacje o charakterze wyspecjalizowanym.

Organizacje o charakterze ogólnym w swoich statutach i celach nie mają zadań ograniczonych do pewnego tylko obszaru stosunków międzynarodowych. Z kolei organizacje o charakterze wyspecjalizowanym mają zakres działania wyznaczony tylko w jednym bądź kilku obszarach (dziedzinach) – typowym przykładem są wyspecjalizowane organizacje w ramach ONZ. Wśród organizacji wyspecjalizowanych wyróżniamy grupę organizacji istniejących przeważnie już od przełomu XIX i XX w. i zachowujących do dziś niezależność od ONZ, takich jak Międzynarodowe Biuro Miar i Wagi (od 1875 r. w Paryżu) czy Związek Ochrony Własności Literackiej i Artystycznej (powstał na podstawie Konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych z dnia 9 września 1886 r., zmieniana w 1908 r. w Berlinie, 1928 r. w Rzymie, 1948 r. w Brukseli, 1967 r. w Sztokholmie i 1971 r. w Paryżu; od 1908 r. w Bernie).

Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe, aczkolwiek nie stają się członkami międzynarodowych organizacji rządowych, mogą być reprezentowane (konsultowane) przez wiele z tych ostatnich organizacji fakultatywnie lub w zasadzie stale (np. przez Radę Gospodarczą i Społeczną ONZ i jej organy pomocnicze, np. Radę Praw Człowieka czy przez Radę Europy). Szczególne znaczenie ma to dla organizacji pozarządowych działających na obszarze praw człowieka, ale też kultury, oświaty i zdrowia.

Członkami międzynarodowych organizacji pozarządowych nie są państwa (rządy); mogą nimi być organizacje (stowarzyszenia) społeczne, a także zawodowe, religijne, jak również osoby fizyczne. Ich podział, zwłaszcza wobec stale zwiększającej się ich liczby, jest znacznie bardziej umowny. Można wśród nich wyróżnić organizacje: polityczne, religijne, naukowe, kulturalne, lekarskie, prawnicze, studenckie, kobiece, rolnicze, gospodarcze, handlowe, sportowe itd. Wiele organizacji pozarządowych obejmuje swoją działalnością więcej niż jedną specjalizację.

Najważniejsze organizacje i porozumienia międzynarodowe

ANZUS – Pakt Bezpieczeństwa Pacyfiku

ANZUS (ang. Pacific Security Treaty) to podpisany w 1951 r. przez rządy Australii, Nowej Zelandii i USA układ polityczno-wojskowy o wzajemnej pomocy militarnej w przypadku ataku na jedno z państw członkowskich. Znaczenie Paktu osłabił brak zgody Nowej Zelandii w 1985 r. na wizyty amerykańskich okrętów atomowych, czego skutkiem jest zawieszenie zobowiązań USA wobec tego kraju.

APEC – Współpraca Ekonomiczna Azji i Pacyfiku

APEC (ang. Asia-Pacific Economic Co-operation) to porozumienie związane z układem o współpracy gospodarczej w Azji i w rejonie Oceanu Spokojnego podpisanym w Canberze (Australia) w 1989 r. Służy za forum wymiany poglądów (podobnie jak OECD).

Członkami tego porozumienia są państwa ASEAN oraz: Australia, Japonia, Kanada, Chile, Chińska Republika Ludowa, Republika Chińska (Tajwan), Korea Południowa, Meksyk, Nowa Zelandia, Papua-Nowa Gwinea, Peru, Rosja, USA oraz Wietnam. Siedziba APEC mieści się w Singapurze.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

APEC organizuje coroczne spotkania przywódców państw i rządów oraz stałą konferencję ministrów spraw zagranicznych.

ASEAN – Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej

Podstawą utworzenia ASEAN (ang. *Association of South-East Nations*) była deklaracja podpisana w Bangkoku w 1967 r. Członkami ASEAN są obecnie: Mjanma, Brunei (Darussalam), Filipiny, Indonezja, Kambodża, Laos, Malezja, Singapur, Tajlandia oraz Wietnam.

Głównym organem organizacji jest Konferencja szefów państw i rządów, która odbywa się co trzy lata.

Konferencja ministrów, w tym ministrów spraw zagranicznych – zwoływana co rok – podejmuje główne decyzje. Siedzibą Sekretariatu Generalnego jest Jakarta (Indonezja).

Kierownictwo jest sprawowane rotacyjnie, a decyzje wymagają jednomyślności.

Od 2005 r. kraje członkowskie ustanowiły między sobą strefę wolnego handlu (**AFTA**), co miało na celu uniezależnienie krajów regionu od zachodnich państw przemysłowych.

W 1977 r. powołano afiliowaną organizację współpracy międzyparlamentarnej.

W 1993 r. uchwalono Azjatycką Kartę Praw Człowieka zakładającą równowagę między prawami osobistymi a narodowymi; prawo do integralności, suwerenności i samostanowienia narodów, prawa społeczne i katalog praw podstawowych. W 1994 r. powołano – wraz z krajami APEC i UE – ASEAN Regional Forum, mające prowadzić „dyplomację prewencyjną” w celu zapewnienia bezpieczeństwa regionu (m.in. rozwiązanie sporu o Wyspy Kurylskie) w sposób bardziej niezależny od polityki amerykańskiej, niż czyniła to APEC.

BRICS – Brazylia, Rosja, Indie, Chiny, Republika Południowej Afryki

Spotkania przywódców i ministrów początkowo czterech państw (reprezentujących połowę ludności świata i 1/4 [PKB](#)) odbywają się regularnie od 2005 r., w 2011 r. dołączyła do nich RPA. Państwa te pretendują do statusu ogólnoświatowych lub regionalnych mocarstw. W programie obrad figurują m.in.: polityka wielobiegunowości, reformy ONZ, kwestie stabilności światowego bezpieczeństwa i gospodarki oraz nowy porządek finansowy (ograniczenie roli dolara). W połowie XXI

w. gospodarki tych krajów mogą być silniejsze niż łącznie gospodarki USA i Europy Zachodniej. Za konkurencyjne wobec tej propozycji można uznać spotkanie tzw. Grupy G2 – Chin i USA.

G7, G20 – Światowy Szczyt Gospodarczy

Początkowo grupa **G7** skupiała najbardziej uprzemysłowione państwa świata: Francję, Japonię, Kanadę, Niemcy, USA, Wielką Brytanię oraz Włochy.

Grupa ta nie jest organizacją; zapoczątkowały ją rozpoczęte w 1975 r. coroczne konferencje zwane szczytami przywódców tych państw. Zwołano je w celu omówienia: bieżącej sytuacji gospodarczej na świecie, polityki energetycznej, zadłużenia, ochrony środowiska. Podczas spotkań podejmowane są decyzje o pomocy gospodarczej, a także przedstawiane są plany rozwiązania konfliktów politycznych (np. w Bośni i Hercegowinie).

Od 1977 r. w obradach szczytu uczestniczy przewodniczący komisji WE, obecnie UE. W latach 1994–2014 grupa powiększyła się o Rosję, obecnie wskutek aneksji Krymu i wojny w Donbasie zawieszona w prawach członka.

Od 2005 r. do G8 dołączyli przywódcy krajów wschodzących gospodarek – Brazylii, Chin, Indii, Meksyku i Republiki Południowej Afryki, tworząc tym samym grupę G8+5.

Równolegle od 1999 r. odbywają się spotkania grupy **G20**, do której zalicza się 19 krajów i Unia Europejska. Celem grupy jest dyskusja nad wspólną polityką finansową. Spotkania – szczyty – odbywają się raz do roku, a reprezentantami poszczególnych państw są ministrowie finansów.

Spotkaniom obu grup towarzyszą liczne protesty organizacji antyglobalistycznych i ekologicznych.

Greenpeace

Jest to założona w 1971 r. w Kanadzie międzynarodowa organizacja pozarządowa zajmująca się działaniami pokojowymi zmierzającymi do ochrony środowiska przyrodniczego. Biuro mieści się w Amsterdamie. Greenpeace liczy obecnie ponad 2,8

mln członków w ponad 55 krajach świata. Wykorzystuje kreatywne, pokojowe działania na rzecz: ochrony atmosfery, mórz i oceanów, lasów, w sprawie ekologicznych technologii energetycznych, kontroli nad biotechnologią oraz zakazu produkcji broni jądrowej i funkcjonowania elektrowni atomowych.

GUAM – Organizacja na rzecz Demokracji i Rozwoju

Organizacja ta została założona w 2002 r. przez Gruzję, Ukrainę, Azerbejdżan i Mołdawię (jej nazwę utworzono z pierwszych liter państw założycielskich). Idea i różne formy współpracy tych państw (a także Uzbekistanu) realizowane były od 1994 r. Zadaniem GUAM jest współpraca w dziedzinie ekonomicznej, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona praw człowieka. Planowano również utworzenie strefy wolnego handlu i zbliżenie do struktur UE i [NATO](#).

Liga Państw Arabskich

Powstała w 1945 r. w Kairze i początkowo nie była organizacją, lecz luźnym związkiem państw arabskich, przede wszystkim północnej Afryki, Półwyspu Arabskiego i Bliskiego Wschodu. Liga wyznaczyła sobie następujące cele: wspieranie współpracy politycznej, kulturalnej i gospodarczej, obrona niepodległości państw członkowskich (od 1950 r. łączył je pakt obronny), a także uznanie Palestyny za niepodległe państwo.

Rywalizacja Syrii i Iraku oraz zajęcie zbrojne terytorium Kuwejtu przez Irak podzieliły państwa członkowskie Ligi, podobnie różnił je stosunek do zawieranych przez Izrael porozumień pokojowych z Jordanią, Egiptem i Organizacją Wyzwolenia Palestyny.

MCK – Międzynarodowy Czerwony Krzyż

MCK (ang. *International Red Cross*) to organizacja międzynarodowa, która łączy rządowe i pozarządowe oraz międzynarodowe stowarzyszenia Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca. Statut z 1928 r. stwierdza, że w jego skład wchodzi:

- Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża (MKCK) – założony w Szwajcarii w 1863 r. (jego twórca, Henri Dunant, w 1901 r. otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla);

- stowarzyszenia narodowe Czerwonego Krzyża (działające w poszczególnych państwach za zgodą ich rządu);
- Liga Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca (powstała w 1919 r. reprezentacja stowarzyszeń narodowych).

Wynika z tego, że MCK składa się z organizacji rządowych, międzynarodowych i prywatnych. Od 1928 r. wszystkie organizacje Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca współtworzą ruch MCK.

Organy Międzynarodowego Czerwonego Krzyża	
Konferencja Międzynarodowego Czerwonego Krzyża	<ul style="list-style-type: none"> • najwyższy organ decyzyjny; • zwoływana co cztery lata; • początkowo w jej składzie przeważali delegaci MKCK, stowarzyszeń narodowych i Ligi, ale po II wojnie światowej dominują delegaci poszczególnych rządów, co doprowadza do upolitycznienia działalności tego organu.
Rada Przedstawicieli	<ul style="list-style-type: none"> • złożona z członków Konferencji, ale bez przedstawicieli rządów; • obraduje nieregularnie.
Stała Komisja MCK w Genewie	<ul style="list-style-type: none"> • ma kompetencje administracyjne i rozjemcze; • jest złożona z pięciu przedstawicieli Konferencji, dwóch MKCK i dwóch Ligi.

Podstawowy wkład MCK w budowie światowego porządku prawnego o charakterze humanitarnym to doprowadzenie do przyjęcia tzw. pakietu genewskich konwencji Czerwonego Krzyża podpisanego przez prawie wszystkie państwa świata, w skład którego wchodzi:

- konwencja z 1864 r. dotycząca zasad opieki nad rannymi walczących stron oraz funkcjonowania lazaretów i szpitali oznaczonych czerwonym krzyżem na białym polu;
- konwencje z lat 1899–1907 o opiece nad ofiarami wojny morskiej;

- konwencja z 1929 r. o traktowaniu jeńców wojennych (znalazła zastosowanie na wielu frontach II wojny światowej);
- konwencja o ochronie osób cywilnych w czasie wojny.

Ponadto w 1992 r. przyjęto protokół dotyczący traktowania ofiar zbrojnych konfliktów wewnętrzpaństwowych:

- poszukiwanie osób zaginionych w czasie konfliktów zbrojnych, łączenie rodzin, pomoc w repatriacji;
- wizytowanie obozów jeńców wojennych, więzień cywilnych, wojskowych, policyjnych;
- wizytowanie osób internowanych;
- organizowanie pomocy medycznej, lekarstw i szpitali, wysyłanie personelu medycznego i pomocniczego w rejony konfliktów zbrojnych i klęsk żywiołowych.

Z kolei zadania Ligi mają związek wyłącznie z działaniem w czasie pokoju. Organizuje akcje dobroczynne, krwiodawstwa, edukacji zdrowotnej i pomocy w czasie klęsk żywiołowych.

Międzynarodowe Federacje Związków Zawodowych

ITUC – Międzynarodowa Konfederacja Związków Zawodowych

ITUC (ang. *International Trade Union Confederation*) powstała w 2006 r. z połączenia ICFTU – Międzynarodowej Konfederacji Wolnych Związków Zawodowych i WCL – Światowej Organizacji Pracy. Pierwsza z nich powstała w 1949 r. w Brukseli i skupiała związki wywodzące się z tradycji demokratycznej: socjalistycznej i liberalnej. W latach 80. XX w. spośród wszystkich federacji związkowych najbardziej konsekwentnie broniła prawa do istnienia NSZZ „Solidarność”. Druga powstała w 1920 r. i do 1968 r. działała jako Międzynarodowa Konfederacja Chrześcijańskich Związków Zawodowych. Należały do niej związki zawodowe odwołujące się przede wszystkim do chrześcijańsko-demokratycznych zasad organizacji życia społecznego. Obecnie ITUC reprezentuje interesy 207 milionów pracowników zrzeszonych w 331 organizacjach w 163 krajach.

WFTU – Światowa Federacja Związków Zawodowych

WFTU (ang. *World Federation of Trade Unions*) powstała w 1945 r. w Paryżu, a od 1956 r. jej siedziba jest w Pradze. W 1949 r. wystąpiły z niej związki odrzucające dyktat polityczny ZSRS i od tamtego czasu skupia jedynie komunistyczne związki zawodowe i inne wywodzące się z tej koncepcji ustrojowej lub ją akceptujące. Z federacją tą była związana komunistyczna centrala związkowa w PRL – CRZZ (Centralna Rada Związków Zawodowych).

Słownik

NATO

(z ang. North Atlantic Treaty Organization); międzynarodowy układ wojskowy pełniący rolę stabilizacyjną, podejmujący działania zapobiegające rozprzestrzenianiu się konfliktów regionalnych, będący gwarantem bezpieczeństwa zewnętrznego państw członkowskich

PKB

produkt krajowy brutto; miernik efektów pracy społeczeństwa danego kraju stosowany w rachunkach narodowych; opisuje zagregowaną wartość dóbr i usług finalnych wytworzonych przez narodowe i zagraniczne czynniki produkcji w określonym czasie

Mapa myśli

Polecenie 1

Zagadnienia klimatyczne stanowią jeden z głównych tematów rozmów na szczeblach ogólnoświatowych. W dostępnych źródłach poszukaj informacji na temat tego, jakie działania podejmują organizacje takie jak Greenpeace, by przeciwdziałać niszczeniu klimatu, i uzupełnij mapę myśli. Skup się na działaniach podejmowanych w Polsce.

- organizacja
 - Greenpeace
 -
 - unieruchomienie[br] dźwigów na terminalu węglowym
 - protest[br] przeciwko energetyce węglowej
 - WWF
 -
 - akcje społeczne[br] podnoszące świadomość dot. klimatu oraz zbiórka środków na działalność organizacji
 - Biegam Dobrze
 - ochrona [br]ginących gatunków zwierząt
 - Extinction Rebellion
 -
 - akcje uliczne
 - swarming
 - Otwarte Klatki
 - walka[br] z przemysłem futrzarskim
 - prowadzenie[br] azylu dla zwierząt uwolnionych z hodowli przemysłowych
 -
 -

Ćwiczenie 1

Przyjrzyj się uzupełnionej przez siebie mapie myśli. Jak oceniasz takie działania? Uzasadnij swoje zdanie.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż członków APEC.

- Filipiny
- Irak
- Turcja
- Australia
- Japonia
- Kanada
- Chińska Republika Ludowa
- Korea Południowa
- Korea Północna
- Meksyk
- Nowa Zelandia
- Rosja

Ćwiczenie 2

Połącz wymienione skróty organizacji z ich pełnymi nazwami.

Światowa Federacja Związków Zawodowych, Organizacja na rzecz Demokracji i Rozwoju, Współpraca Ekonomiczna Azji i Pacyfiku, Pakt Bezpieczeństwa Pacyfiku

APEC	
ANZUS	
GUAM	
WFTU	

Ćwiczenie 3

Uzupełnij zdania dotyczące operacji z udziałem wojsk NATO.

Izraelu, Kosowie, Bośni i Hercegowinie, Syrii, Iranie, Afganistanie

Na mocy mandatu ONZ w 1993 r. siły NATO, po raz pierwszy od jego powstania, przeprowadziły operację militarną z użyciem siły (lotnictwa), uczestnicząc w działaniach przeciwko wojskom serbskim w

Od czerwca 1999 r. siły NATO zaangażowane zostały w pierwszy konflikt zbrojny jako siły KFOR w

Powołane w ramach NATO Międzynarodowe Siły Wspierające Bezpieczeństwo (ISAF) są obecne od grudnia 2001 r. na części terytorium, a od 2003 r. na całym obszarze w

Ćwiczenie 4

Uzupełnij informacje dotyczące międzynarodowych organizacji i porozumień o ich skróty i nazwy.

APEC –

1.

– podpisany w 1989 r.; jego członkami są państwa ASEAN oraz: Australia, Japonia, Kanada, Chile, Chiny, Tajwan, Korea Południowa, Meksyk, Nowa Zelandia, Papua-Nowa Gwinea, Peru, Rosja, Stany Zjednoczone, Wietnam. Układ zawarty w celu pogłębienia współpracy, m.in. w zakresie liberalizacji handlu, przepływu kapitału, rozwoju technologii oraz współpracy energetycznej.

ASEAN –

2.

– powstało w Bangkoku w 1967 r. Członkami są: Mjanma, Brunei (Darussalam), Filipiny, Indonezja, Kambodża, Laos, Malezja, Singapur, Tajlandia i Wietnam.

3.

– Organizacja Krajów Eksportujących Ropę Naftową – powstała w 1960 r., ma siedzibę w Wiedniu. Skupia główne kraje mające złoża ropy naftowej i będące jej kluczowymi eksporterami, m.in.: Algierię, Arabię Saudyjską, Indonezję, Irak, Iran, Kuwejt, Libię, Nigerię i Wenezuelę. Ustala limity wydobycia ropy przez te kraje i właściwe limity cen ropy na świecie.

OECD –

4.

– powstała w 1960 r. Grupuje najbardziej rozwinięte gospodarczo państwa, w tym Polskę. Celem jej działania jest wspomaganie rozbudowy gospodarki krajów członkowskich przy możliwie pełnym zatrudnieniu i stabilizacji waluty, pomoc dla krajów rozwijających się, a także rozbudowana pomoc państwom środkowo-

i wschodnioeuropejskim.

WNP –

5.

– powstała 8 grudnia 1991 r. w wyniku rozpadu ZSRS po nieudanej próbie utworzenia Związku Suwerennych państw na zasadach konfederacji. Obecnie jej członkami są: Białoruś, Federacja Rosyjska, Ukraina, Armenia i Azerbejdżan.

Źródło: Agata Kunicka-Goldfinger, Maciej Podbielkowski, *Wiedza o społeczeństwie. Zadania. Liceum – poziom podstawowy i rozszerzony*, 2011.

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” *O nas*

Amnesty International jest globalnym ruchem ponad 7 milionów ludzi, którzy niesprawiedliwość na świecie traktują osobiście. Razem zmieniamy świat, by każdy mógł korzystać ze swoich praw.

Źródło: *O nas*, dostępny w internecie: amnesty.org.pl [dostęp 8.10.2020 r.].

Podaj nazwę typu organizacji międzynarodowej, którą reprezentuje Amnesty International. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” *OPEC* (...)

OPEC (...) powstała w 1960 r. w Bagdadzie, jej zadaniem jest ustalanie jednolitej polityki produkcji oraz sprzedaży ropy naftowej poprzez określanie limitów jej wydobycia i cen. Kraje członkowskie OPEC kontrolują nawet około 70 proc. światowych zasobów ropy, a osiągnięta przez nie produkcja przekracza 40 proc.

Źródło: *OPEC* (...), dostępny w internecie: wiadomosci.wp.pl [dostęp 8.10.2020 r.].

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” *Encyklopedia PWN: Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie*

Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), (...) poświęcona opracowaniu zasad i norm dotyczących bezpieczeństwa europejskiego i współpracy między państwami, zakończona przyjęciem Aktu końcowego; (...) Uchwały KBWE w Helsinkach są potwierdzeniem powojennego ładu terytorialnego w Europie. (...) Zgodnie z postanowieniami Aktu końcowego dotyczącymi dalszych działań po KBWE X 1977–III 1978 odbyło się Spotkanie Belgradzkie, na którym przyjęto Dokument końcowy potwierdzający postanowienia Aktu końcowego; XI 1980–III 1983 – Spotkanie Madryckie, w przyjętym Dokumencie końcowym (5 rozdziałów dotyczących zasad KBWE, wojskowych aspektów bezpieczeństwa, współpracy w dziedzinach humanitarnych, współpracy w rejonie Morza Śródziemnego) podjęto decyzję o zwołaniu Konferencji Sztokholmskiej.

Źródło: *Encyklopedia PWN: Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie*, dostępny w internecie: pwn.pl [dostęp 8.10.2020 r.].

Wyjaśnij, dlaczego KBWE nie była organizacją międzynarodową.

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” *LPA – Liga Państw Arabskich*

Ostatecznie Liga Państw Arabskich powstała 22 marca 1945 r. w Kairze, gdzie została również ustanowiona jej siedziba. (...) Do głównych zadań LPA należy integracja państw członkowskich, koordynowanie działalności gospodarczej, wprowadzanie zrównoważonej polityki międzynarodowej, rozwiązywanie konfliktów wewnątrznie w taki sposób, aby nie była konieczna ingerencja z zewnątrz, oraz działanie na rzecz współpracy w kwestiach kulturowych, obywatelskich czy militarnych.

Źródło: *LPA – Liga Państw Arabskich*, dostępny w internecie: wiadomosci.wp.pl [dostęp 8.10.2020 r.].

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z tekstem i mapą, a następnie wykonaj ćwiczenie.

” *Encyklopedia PWN: Wspólnota Niepodległych Państw*

Podpisanie formalnego układu o utworzeniu WNP nastąpiło na mocy porozumień zawartych w Ałma-Acie 21 XII 1991. Układ sygnowali przywódcy 11 republik: Azerbejdżanu, Armenii, Białorusi, Kazachstanu, Kirgistanu, Mołdawii, Rosji, Tadżykistanu, Turkmenistanu, Ukrainy i Uzbekistanu, 22 X 1993 do układu przystąpiła Gruzja (14 VIII 2008 wystąpiła). 30 XII 1991 oficjalnie ogłoszono ostateczną likwidację ZSRR (...). WNP powstała jako struktura przejściowa i zachowała ten charakter mimo wielu porozumień szczegółowych, ustalających zasady jej współdziałania; z jednej strony WNP miała być zabezpieczeniem przed chaosem wynikającym z rozpadu ZSRR, z drugiej – wyjściem naprzeciw tendencji odbudowy imperium w nowej formule, zmniejszającej wszechwładną dotąd rolę centrum.

Źródło: *Encyklopedia PWN: Wspólnota Niepodległych Państw*, dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 8.10.2020 r.].

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

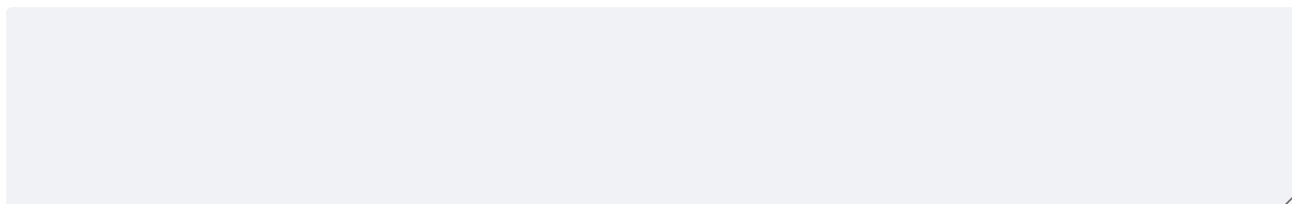
Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autor: Tomasz Malinowski

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie, Historia i teraźniejszość

Temat: Inne organizacje i porozumienia międzynarodowe cz. 1

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIII. Ład międzynarodowy.

Uczeń:

21) przedstawia cele i główne działania inicjatyw międzynarodowych G7/8 i G20 oraz Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju;

22) przedstawia cele międzynarodowych organizacji gospodarczych: Środkowoeuropejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku, Północnoamerykańskiej Strefy Wolnego Handlu i Organizacji Państw Eksportujących Ropę Naftową;

24) przedstawia cele działania: Światowej Organizacji Zdrowia, Międzynarodowej Organizacji Pracy, Organizacji Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa, Międzynarodowego Funduszu Walutowego, Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju, Światowej Organizacji Handlu, Organizacji Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury, Organizacji Narodów Zjednoczonych do Spraw Rozwoju Przemysłowego oraz Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje najważniejsze organizacje i porozumienia międzynarodowe;
- porównuje osiągnięcia organizacji międzynarodowych;
- analizuje typy poleceń do ćwiczeń dotyczących demokratycznych systemów partyjnych;
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- mapa myśli;
- dyskusja;
- śniegowa kula.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Przed lekcją zespół klasowy zostaje podzielony na grupy. Zadaniem każdej z nich jest przygotowanie prezentacji multimedialnej dotyczącej przydzielonego zagadnienia z sekcji „Przeczytaj”. Zagadnienia:
 - gr. 1 – Stowarzyszenia państw i organizacje pozarządowe - ogólna charakterystyka, podział itp.;
 - gr. 2 – ANZUS, APEC, ASEAN, BRIC, G7, G20 – charakterystyka i działania;
 - gr. 3 – Greenpeace, GUAM – charakterystyka i działania;
 - gr. 4 – MCK – charakterystyka i działania;
 - gr. 5 – Międzynarodowe Federacje Związków Zawodowych – charakterystyka i działania.

Faza wstępna:

1. Przedstawienie tematu „Inne organizacje i porozumienia międzynarodowe cz. 1” i celów zajęć.
2. Śniegowa kula. Uczniowie w parach przygotowują definicję organizacji międzynarodowej. Następnie łączą się w czwórki, porównują swoje pomysły, dyskutują i tworzą wspólną wersję propozycji. W kolejnym kroku łączą się w ósemki i coraz liczniejsze grupy, aż powstanie ogólnoklasowa wersja definicji. Chętna/wybrana osoba zapisuje propozycję na tablicy.

Faza realizacyjna:

1. Przedstawienie uczniowskich prezentacji. Po każdej z nich następuje omówienie: uczniowie mogą zadawać pytania prelegentom, weryfikować i uzupełniać informacje.
2. Uczniowie pracują w parach. Analizują treść polecenia 1 w sekcji „Mapa myśli”: „Zagadnienia klimatyczne stanowią jeden z głównych tematów rozmów na szczeblach ogólnoświatowych. W dostępnych źródłach poszukaj informacji na temat tego, jakie działania podejmują organizacje takie jak Greenpeace, by przeciwdziałać niszczeniu klimatu, i uzupełnij mapę myśli. Skup się na działaniach podejmowanych w Polsce”. Po uzupełnieniu mapy myśli chętne/wybrane pary przedstawiają swoje rozwiązania. Pozostali uczniowie mogą je uzupełniać.
3. Dyskusja na temat skuteczności działań prowadzonych przez organizacje, które znalazły się w mapach myśli.
4. Praca w grupach z treścią e-materiału. Na podstawie prezentacji oraz informacji zawartych w multimedium w sekcji „Mapa myśli” grupy układają pytania do quizu dla innych zespołów. Następnie wspólnie określają zasady rywalizacji i punktowania dobrych odpowiedzi (np. gra na czas lub na liczbę poprawnych odpowiedzi).
5. Przeprowadzenie gry. Wybrana osoba dba o prawidłowy przebieg quizu zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami. Nauczyciel nagradza zwycięską drużynę, np. ocenami z aktywności.

Faza podsumowująca:

1. W ramach podsumowania uczniowie wykonują ćwiczenia wskazane przez nauczyciela.
2. Chętne/wybrane osoby dokonują podsumowania zajęć ze swojego punktu widzenia.

Praca domowa:

1. Przygotuj kilka pytań dotyczących poruszanych na zajęciach zagadnień, których możesz się spodziewać na kartkówce.

Materiały pomocnicze:

Krystyna Rogaczewska, *Organizacje pozarządowe w polityce międzynarodowej*, Wrocław 2015.

Jan Szczuciński, *Polskie i zagraniczne ekologiczne organizacje pozarządowe powołały Koalicję Klimatyczną*, ngo.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimedium z sekcji „Mapa myśli”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.